

УДК: 004.01

**Марковець О. В., канд. техн. наук, доцент,
Гриновець А. В.,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів**

ЕЛЕКТРОННА БІБЛІОТЕКА VS CHAT GPT

Анотація. Стаття описує електронні бібліотеки та чати з використанням GPT. Наведено переваги та недоліки кожного ресурсу. Визначається, чи можуть ресурси конкурувати між собою, та який з них має майбутнє.

Ключові слова: електронна бібліотека, чат GPT, інформаційний запит, достовірність, інформаційні джерела.

Вступ. Сучасний користувач під час формування інформаційних запитів сьогодні має можливість звертатись до різноманітних джерел, враховуючи специфіку галузі, тематику та їх контекст.

Ще кілька років тому можливість ввести формулювання і отримати на нього відповідь у форматі чату здавалася чимось нереальним, а сьогодні – це один із найпопулярніших засобів пошуку інформації.

Та чи може чат GPT витиснути діяльність електронних бібліотек? І чи можуть електронні бібліотеки конкурувати з популярним чатом?

Електронні бібліотеки (ЕБ). Електронна бібліотека – це інтегрована інформаційна система, що забезпечує накопичення, зберігання та ефективне використання різноманітних колекцій електронних повнотекстових і мультимедійних документів, доступних у зручному для користувача форматі [1].

Електронні бібліотеки поділяють на загальні та спеціалізовані (табл. 1).

Таблиця 1– Типи ЕБ

Загальні	Спеціалізовані
Зберігають інформаційні ресурси з багатьох галузей знань і використовують переважно базовий інструментарій для виконання стандартних функцій інформаційної системи	Зосереджуються на зберіганні та наданні доступу до інформаційних ресурсів у конкретній предметній області

Переваги використання електронних бібліотек:

- Можливість отримати доступ до інформації з будь-якого місця та в будь-який час;
- Наявність великої кількості науково підтверджених джерел, що були перевірені, вичитані та опубліковані, тобто можуть вважатись достовірними;

Недоліками використання ЕБ є велика кількість витраченого часу на пошук та фільтр необхідної інформації, що часто повторюється залежно від належності до суміжних галузей.

Чат GPT. Chat GPT – це тип мовної моделі GPT (Generative Pre-trained Transformer), розроблений для генерування тексту у відповідь на задані запити. Ця модель створена для імітації людської розмови і може бути використана в різних додатках, як-от чат-боти, віртуальні помічники та інструменти для перекладу мов [2].

Важливо зазначити, що Chat GPT – це умовна база даних, в яку завантажили набір інформації, що використовується ним для генерування речень. Ресурс не фільтрує дані, тому його відповіді не можуть вважатися правильними і достовірними.

Переваги використання:

- Швидкий та легкий спосіб отримати відповідь тут і зараз;
- Можливість отримати відповідь на своє запитання, альтернативні способи вирішення однієї чи кількох задач;
- Можливість генерування та створення таблиць;

Недоліки використання:

- Обмеження. У сховищі чату GPT є обмежена кількість інформації, тому повної, ґрунтовної відповіді знайти неможливо, відповіді формуються загальними фразами;
- Неточність. Часто відповіді сформульовані неправильно, без додаткових наукових підтверджень та фактів, що значно ускладнює пошук інформації;
- Відсутні якісні джерела інформації. Чат не може надати достовірних джерел, звідки бере інформацію – на прохання сформулювати список літератури часто видає неіснуючих авторів та посилання на неправдиві статті.

Порівняння ЕБ та Chat GPT

Основна функція електронних бібліотек – зберігання та надання доступу до інформаційних матеріалів. Чат GPT має на меті дати відповідь на запитання користувача.

Ресурси на ЕБ – це книги, статті, матеріали конференцій, збірники та енциклопедії; у чаті головними ресурсами є набір речень, які він створює за одним шаблоном.

Взаємодія з ресурсами ЕБ відбувається за допомогою пошуку через пошукове вікно каталогу, у чаті – це формат «питання-відповідь».

Для того, щоб знайти інформацію в електронних бібліотеках та каталогах, потрібно мати навички наукометричного пошуку, проте з цими джерелами інформації відповіді будуть ґрунтовні, достовірні, підкріплені перевіреною та доведеною інформацією – працями науковців і професіоналів у різних галузях.

Для того, щоб знайти інформацію в чаті GPT, потрібно всього лише сформулювати правильно запит. Проте надана відповідь може бути неточна, неповна та

недостовірні. Підкріплення науковими працями може виявитись фейковим, автори та праці – неіснуючими.

Висновки. Бібліотека розвивалась і модернізувалась протягом століть та десятиліть. Тисячі науковців формували фонди та наповнення каталогів і ресурсів. Важко уявити більш достовірні джерела інформації, аніж праці авторів, що підтверджувались комісіями та перевітками. Сучасна бібліотека – це електронний каталог, де можна знайти відповіді на всі запити, що стосуються науки та професійної діяльності, прочитати та проаналізувати роботи науковців і публіцистів. Звісно, мати бажане «тут і зараз» є основною перевагою штучного інтелекту та чату GPT, проте він не зможе конкурувати з достовірними та науковими джерелами.

Список використаних джерел

1. Резніченко В. А., Захарова О. В., Захарова Е. Г. Електронні бібліотеки: інформаційні ресурси та сервіси. Цифрові бібліотеки, Київ. С. 60–72.
2. Герасимчук Ю. П., Панькович Н. М. Шляхи використання чату GPT в освіті: переваги та недоліки. *Зб. Матер. III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції*. Київ, 2024. С. 237–241.

